GRIGORE CONSTANTINESCU

BISERICA «ADORMIREA MAICII DOMNULUI» MAVRODOLU – PITESTI –

Redactor / tehnoredactor – **GRIGORE CONSTANTINESCU**
Lector – **EUGENIA CONSTANTINESCU**
Imagini – INTERNET
DTP – **DAN IULIAN COTAR**
MMXV

GRIGORE CONSTANTINESCU

BISERICA
«ADORMIREA MAICII DOMNULUI»
«SFÂNTUL SPIRIDON»
MAVRODOLU

PITESTI - MMXV

Numele bisericii eternizat prin ctitor

Din atmosfera profund evocatoare a arhitecturii ansamblului urban medieval Piteşti, au înfruntat vicisitudinile vremurilor monumente religioase de excepţie, printre care fastuoasa Biserică domnească «Sf. Gheorghe» ctitorită de voievodul Constantin Şerban în anul 1656, şi impunătoarea Biserică «Adormirea Maicii Domnului», perpetuând, în conştiinţa obştii piteştene, numele comanditarului său, Mavrodolu.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului», care şi-a adăugat, în cursul existenţei sale multiseculare, hramurile: «Sf. Spiridon» şi «Sf. Haralambie», a fost înălţată, în perioada anilor 1815–1818, de către căminarul Iancu Mavrodin Mavrodooglu, pe fundaţia unei biserici de lemn datând, potrivit pisaniei, din leat 1752. Atribuită unui alt mare negustor, Ene cupeţul, biserica fusese dărâmată, deoarece „fiind prea mică” nu mai corespundea necesităţilor unei comunităţi urbane în evidentă creştere numerică, iar starea de conservare era precară, conform aceleiaşi surse documentare epigrafice: „după vremi, să stricase de cutremurŭ”.

Pisania originară excizată în piatră, cu dimensiunile de 49 x 147 cm, fixată deasupra accesului din pridvor în pronaos menţionează „osârdia” ctitorului: „Întru slava sfintei cei de o fiinţă, de viiaţă făcătoare şi nedespărţitei Troiţă şi întru cinstia şi lauda precuratei stăpînei noastre de Dumne/zeu Născătoarei şi pururea Fecioarei Mariei, s-au zidit această sfîntă beserică din temelie, de dumnealui Ioannu biv vel căminari / Mavrodool, mai adăugându-să de a să prăznui şi sfîntul ierarh Spiridon făcătorul de minuni, unde, la acest / loc, încă de mai-nainte vreme, au fost beserică prea mică zidită la leat 7260, de un Ene cupeţul, caria, după vremi, / să stricase de cutremurŭ. Şi prin osîrdiă şi cheltuiala dumnealui s-au făcut aceasta, cu toate podoabele sale, după / cum să vede, în zilele preaînălţatului nostru domn, Io Ioan Gheorghie Caragea voevod şi cu blagoslovenia / priaosfinţii(i) sale päri(n)telui, chirio chir Iosifu întîiul episcop al Argeşului, la anul 25 al arhipăsto/riei sale, pînă la acestŭ anŭ al zidirii, la leatul 1818.”.

Pomelnicul cu text excizat de pe o piatră de 41 x 45 cm, fixat în proscomidiar, precizează numele celor care au sprijinit acţiunea ctitoricească a căminarului piteştean, precum şi rudele decedate: „Ctitori: / Sultana, Ioan, Sm(a)randa, Grigorie, / Mariia, Ioan, Safta, Grigorie. Răposaţi: / Manole, Luxandra, Vasile, Mariia, Costandinŭ, / Manole, Smaranda, Efrosina, / Elena, Zamfira, Gheor(gh)e, Mavrodin, / Elena, Vasile, Efrusina, Vasile, Luxandra, / […] Radu.”.

Ctitorirea bisericii reflecta, în epocă, tendinţa de afirmare a acestui important reprezentant al patriciatului local, care dispunea de posibilităţi economice considerabile. Intenţia căminarului de a epata, prin majestuoasa sa ctitorie, Biserica domnească «Sf. Gheorghe» din imediata apropiere, devenise o certitudine, noua construcţie ecleziastică fiind considerată, de către piteşteni, „cea mai frumoasă biserică din oraş”.

Dăinuirea unei catedrale confirmate

Din păcate, peste numai trei decenii, în cursul devastatorului incendiu din 18 august 1848, care a afectat zona centrală a urbei, Biserica Mavrodolu a ars, acoperişul şi bolţile au fost distruse integral, rămânând intacte numai zidurile. În anul următor, biserica a fost refăcută şi extinsă, prin adăugarea, pe

latura vestică, a unui pridvor închis, de influenţă neoclasică, iar turlele au fost construite din lemn, pe o bază de zid, în locul calotei originare.

Reparaţiile întreprinse în perioada anilor 1866–1868 „cu cheltuiala negustorilor piteşteni Nichifor Ivanovici şi Radu Hagi Tudor" au implicat, printre altele, efectuarea unor lucrări constând din: lărgirea ferestrelor, înlocuirea tâmplei de zid cu un iconostas din lemn de tei realizat în manieră barocă, precum şi adoptarea unei modenaturi exterioare de sorginte romantică. „Intervenţiile secolului al XIX-lea, precum remarca arh. Eugenia Greceanu, nu au alterat caracterul dominant al incintei de zidărie" al cărei amplasament constituia „un cap de perspectivă" pentru străzile Teiuleanu şi Târgu din Vale − vadul comercial principal al urbei medievale Piteşti.

O dispută evidentă vizând importanţa în oraş a aşezământului religios într-o „competiţie" directă cu Biserica domnească «Sf. Gheorghe» pe eterna temă laică „primus inter pares" aplicabilă prin extensie şi locaşurilor de cult, pare să fi fost aplanată de către ierarhul Argeşului, arhiereul cărturar Neofit Scriban.

Afectaţi că bisericii lor i se acordă o importanţă redusă comparativ cu Biserica domnească din apropiere, epitropii de la Mavrodolu se adresează printr-o jalbă, la 17 septembrie 1868, episcopului de Argeş, motivând că biserica „A fost catedrala acestui oraş chiar de la fondarea ei, întrucât într-însa se primeau domnitorii, preasfinţii episcopi şi se săvârşea orice ceremonie religioasă privitoare la te-deumuri domneşti şi alte ocaziuni de acest feliu; acum, în iarna trecută, nu ştim din ce cauză şi din a cui bună-voinţă, ni se vesti prin tobă că catedrala de la Mavrodolu se permută la biserica Sf. Gheorghe.".

Neofit Scriban acordă credit total doleanţei exprimate prin jalbă de epitropi şi cere protoiereului N. Constantinescu „să săvârşească serviciile dumnezeeşti oficiale la biserica Mavrodolu, precum a fost obiceiul". Intuind că protoiereul nu este străin de decizia Consiliului comunal Piteşti de a se transfera catedrala la Biserica «Sf. Gheorghe», sub pretextul că aceasta se află în centrul oraşului, arhiereul, acuzând atitudinea duplicitară a protopopului, care s-a asociat cu „acei care asaltează canoanele bisericeşti", îi precizează că decizia sa este dreaptă: „Eu ştiu una şi bună că biserica Mavrodolu, precum mărturisesc bătrânii Piteştiului, de la întemeierea sa şi până astăzi, s-a bucurat de dreptul exclusiv şi necontestat de până acum de a fi catedrală.".

O suplică semnată, la 29 noiembrie 1868, de 200 de persoane prin care primarul este acuzat de abuz în transferarea catedralei, fiindcă „a ajuns a ordona chiar şi în biserică", a fost înaintată ministerului de resort. Disputa se va stinge cu timpul, ambele instituţii religioase asumându-şi rolul onorant de catedrală a oraşului Piteşti.

Enoriaşii catedralei se preocupă constant de conservarea acesteia pentru ca „rivalii" lor să nu poată invoca pretextul că biserica nu este bine întreţinută. Astfel, în 25 iunie 1883, cer aprobare episcopiei pentru „prelungirea streaşinei de jur-împrejur, învelirea din nou a amvonului, repararea tencuielilor", iar, la 4 mai 1891, vor „înlocuirea pardoselii din altar şi tindă cu piatră, în restul bisericii, aplicându-se un strat de mozaic".

Pentru a asigura o sporire a capacităţii edificiului religios, în 1914–1915, s-a recurs la soluţia construirii, în pronaos, a unui cafas de lemn destinat corului; a fost introdus curentul electric, iar pictura murală a fost „reînnoită" de Gheorghe Belizarie.

În cursul anilor 1955–1958, se efectuează lucrări de restaurare şi modernizare (introducerea încălzirii cu gaze, pardosirea cu lespezi de Albeşti, drenări pentru înlăturarea umidităţii de ascendenţă), urmate de refacerea integrală a picturii murale.

O etapă determinantă pentru existenţa monumentului a reprezentat-o ampla acţiune de consolidare şi restaurare efectuată în perioada anilor 1985–1989.

Efectele distructive provocate de seismul din 4 martie 1977, unele deficienţe constructive din anul 1849 constatate cu ocazia lucrărilor de înlocuire a turlelor de lemn cu altele din zid impuneau măsuri urgente de salvare a acestui important aşezământ religios din centrul oraşului, în pericol iminent de prăbuşire. Se înregistra, în condiţiile unui vânt puternic, un balans al turlelor de circa 20 cm, întrucât structura din lemn ecarisat a acestora fusese fixată într-un soclu de cărămidă şi mortar înălţat până la cota maximă a boltei şi racordat „în cruce" de stâlpii adânc implantaţi în masa de zidărie. Deoarece stâlpii de lemn se carbonizaseră la bază, rezistenţa turlelor era asigurată exclusiv de îmbrăcămintea din scânduri groase de stejar de pe laturile exterioare ale acestora. Consolidarea Bisericii Mavrodolu devenise o operaţiune de extremă urgenţă după seismul din 1977. Fragilitatea construcţiei constituia un real pericol pentru participanţii la oficierea serviciului religios.

Amplasamentul monumentului în centrul unui municipiu care îşi definea personalitatea, prin ansamblul urbanistic incluzând sediile unor instituţii administrativ-politice şi culturale, impunea efectuarea unor lucrări de restaurare menite să redea bisericii aspectul său somptuos, atestat documentar.

În consecinţă, s-a procedat, conform proiectului arh. Nicolae Ernst şi ing. Ana-Maria Marinescu, la înlocuirea turlelor de lemn cu turle de zidărie, adoptându-se o formulă compoziţională similară bisericilor din epoca în care a fost edificat locaşul de cult, s-a recurs la „realinierea celor două registre ale faţadelor împărţite în panouri şi separate printr-un brâu median, iar soclul a fost placat cu lespezi de Albeşti".

S-a decis menţinerea pridvorului închis de pe latura vestică, întrucât atesta o etapă semnificativă [1867–1868] în evoluţia acestui edificiu religios.

Sub raport planimetric, Biserica Mavrodolu prezintă o structură trilobată, cu abside poligonale, absida altarului fiind decroşată.

Accentul vertical al construcţiei este subliniat de turlele cu secţiune octogonală fixate pe baze prismatice, care surmontează pronaosul şi naosul. Accesul la turla-clopotniţă se asigură printr-o scară practicată în grosimea peretelui nordic al pronaosului. Pronaosul este acoperit cu o calotă susţinută, în partea vestică, pe console. Un cafas de lemn segmentează elevaţia pronaosului.

Decorul arhitectural exterior este compus dintr-un rând de ocniţe de inspiraţie neogotică dispuse sub cornişă, pridvorul completând registrul ornamental cu elemente neoclasice.

Relevând o stăpânire a artei portretului şi un sensibil echilibru cromatic, pictura în frescă realizată în manieră bizantină, în cursul anilor 1955–1958, era opera unui pictor bisericesc de mare rafinament, Emil Ivănescu, originar din Curtea de Argeş, a cărui prestigioasă semnătură se regăseşte pe frescele unor biserici dintr-un perimetru de spiritualitate românească cuprins între apele-simbol ale neamului, Nistru şi Tisa. Pictura actuală, în stil neobizantin, a fost realizată, în anul 1994, de către pictorul argeşean Ilie Căpuşe.

Înveşmântată în taina sacră a picturilor murale, readusă la înfăţişarea originară care o situa printre cele mai frumoase locaşuri de cult din urbea Piteştilor, Biserica Mavrodolu îşi întâmpină întinerită credincioşii, deşi, cu bună ştiinţă, a fost ascunsă privirilor, prin construcţiile amplasate în jurul său, din dispoziţia oficialităţilor comuniste care se temeau de lumina adevărurilor propovăduite prin altarele de credinţă ale neamului românesc.

Patrimoniul cultural-artistic

Înzestrându-şi „pe deplin cu toate podoabele sale" locaşul de cult, Ion Mavrodolu contribuia la sporirea tezaurului de valori al acestuia, prin piese de excepţie: o «Evanghelie» tipărită la Mănăstirea Neamţ în 1834, cu dimensiunile de 33x25 cm, ferecată în metal aurit, având inscripţionat prin incizie, pe scoarţa din faţă, textul: „Ioan / Mavrodooglu / marele cămi/nar; / 1835"; un chivot de argint aurit, de 26x16x10 cu inscripţia: „Pomeneşte, Doamne, / pă robul tău căminaru I/oan Mavrodooglu, cti/torul beserici(i) şi fă/cătorul acestui chivotu; / pomeneşte şi pă roaba / ta, Manda, ce şi ia au / ajutat; 1834"; o tavă pentru anafură, din argint aurit, de 36 cm diametru, cu reprezentarea scenei «Botezul Domnului» în spaţiul central şi cu opt medalioane de sfinţi şi apostoli, pe bordura circulară, textul inscripţionat referindu-se la donator: „Ioan Mavrodooglu căminaru ctitoru"; 10 candele de argint parţial aurit, una fiind inscripţionată: „Tudorachi bacan; 1837"; două potire, o cădelniţă ş. a. Numele ctitorului: „Ioan Mavrodooglu, căminaru ctitoru" a fost inscripţionat pe icoana de hram pictată pe lemn, cu dimensiunile de 48x40 cm, de pe iconostas reprezentând scena «Adormirea Maicii Domnului», în registrul superior, iar, în registrul inferior, «Învierea Domnului» şi «Sf. Spiridon». Icoana prăznicară cu dublă faţă «Sf. Haralambie» / «Sfinţii 40 de mucenici» a fost pictată pe lemn de renumitul zugrav piteştean Voicu, in anul „1805". Un iconostas de aramă a fost dăruit bisericii în 1912, de Bălaşa I. Deleanu, iconostasul de lemn anterior fiind transferat unei biserici din judeţ cu posibilităţi materiale reduse în procurarea inventarului cultic.

Simbol al recunoştinţei faţă de înaintaşii familiali ai unor comanditari, troiţa sculptată în calcar de Albeşti de către meşterul pietrar Constantin Şerban din Bughea de Sus conferă spaţiului de religiozitate al bisericii valenţe autentice ale artei sculpturale zonale.

Rol important în urbea argeşeană

Deşi apartenenţa Bisericii Mavrodolu la o comunitate orăşenească formată pe criterii exclusiv profesionale nu întruneşte, ca în cazul Bisericii «Sf. Ilie a cojocarilor», o certă motivaţie istorică, se presupune că breasla dominantă din zona limitrofă monumentului – cea a tăbăcarilor şi a cizmarilor – ar fi fost preocupată prioritar de întreţinerea acestui important obiectiv ecleziastic considerat a fi Catedrala oraşului Piteşti. În argumentarea apartenenţei la breasla menţionată, se invocă, mai ales, includerea Uliţei tăbăcarilor – actuala stradă Constantin Brâncoveanu – în aria parohială.

Funcţionarea, în clădirea amplasată pe latura estică a incintei, a unei şcoli destinate „poporenilor" din zonă relevă rolul instructiv-educativ al aşezământului religios de la Mavrodolu. De altfel, ctitorul bisericii, Iancu Mavrodin Mavrodolu, fusese, prin funcţia sa publică, preocupat de dezvoltarea şcolilor din urbea pe care o administra şi, cu toate că, în «Catagrafia boierilor Ţării Româneşti la 1829», era inclus în categoria celor „fără avere", nu părea lipsit total de posibilităţi materiale, întrucât, în 1831, era cotat cu un venit anual de 3.500 lei, consistent pentru epoca respectivă. Căminarul se stingea din viaţă în anul următor, fiind înmormântat la vest de biserică. Pe crucea de piatră de la mormântul său, o inscripţie excizată cu caractere chirilice consemnează: „Această cruce / s-au rădicat / la acest loc / al îngropări(i) / de ctitorul / biserici(i), / căminarul Ioan Ma/vrodoolu, la leat / 1832, / iulie 19.".

În anul 1873, preotul Ioan Petculescu [1846–1908], în colaborare cu pr. prof. Gheorghe T. Popescu, a înfiinţat Şcoala privată primară de băieţi din curtea Bisericii Mavrodolu, unde a fost institutor şi director în perioada anilor 1873–1883, acţionând energic pentru transformarea acesteia în şcoală publică. [Dinu M. Ion – *Figuri de dascăli argeşeni, II*, Piteşti, 2001, p. 342].

Momentul alegerilor parlamentare din 1870 reprezintă un episod sângeros care a marcat istoria Bisericii Mavrodolu. Administraţia conservatoare din Piteşti „a desfăşurat forţa armată" pentru arestarea candidatului opoziţiei la alegerile pentru Camera Deputaţilor: „Atunci, s-au petrecut scenele sângeroase din curtea Bisericii Mavrodolu, unde candidatul opoziţiei cu alegătorii săi se închiseseră ca să scape de furia administraţiei. În lupta ce s-a dat între armată şi popor, au căzut morţi împuşcaţi 20 de comercianţi şi o sărmană femeie care trecea pe drum în acel moment, iar alţi 28 de alegători au fost răniţi şi, în urmă, arestaţi. A doua zi, după asasinatele de la Mavrodolu, se făcea alegerea colegiului ţărănesc. Candidatul opoziţiei a fost ales cu o majoritate zdrobitoare ca deputat, cu toată presiunea administraţiei conservatoare, care scosese din nou armata pe străzi.". [George Nicolescu – *Parlamentul Român*, Bucureşti, 1903].

Prestigioşi slujitori ai altarului ortodox

Conform «Anuarului Eparhiei Argeş», în anul 1940, Parohia Mavrodolu se constituia din 590 de familii cu 2.156 suflete. Personalul oficiant al bisericii era format din: preotul paroh Constantin Bărănescu – iconom stavrofor, licenţiat în teologie, medaliat cu „Serviciul credincios" cl. II şi „Coroana României", preotul ajutător Ioan T. Vişinescu – iconom, licenţiat în teologie, medaliat cu „Coroana României" în grad de cavaler, şi cântăreţii: Ioan Buleteanu şi Marin Tufeanu.

În anul 1975, potrivit «Monografiei Eparhiei Rîmnicului şi Argeşului», personalul bisericii parohiale se compunea din: preotul paroh iconom stavrofor cu „Cruce patriarhală" şi consilier cultural al Eparhiei Argeşului, Aurel O. Popescu; preotul iconom stavrofor Vasile S. Ionescu, decorat cu ordinul „Steaua Republicii" cl. a V-a, şi cântăreţul Dobre N. Georgescu.

Înnoită, prin turlele sale care săgetează înaltul, Biserica Mavrodolu stă mărturie a statorniciei credinţei enoriaşilor şi epitropilor săi, a osârdiei unui remarcabil păstor de suflete, preotul paroh Gheorghe Calapod, care şi-a zidit el însuşi, în acest altar al bunăvestirii dumnezeieşti, zile şi nopţi de continue frământări, pentru ca opera începută în vremuri tulburi să se săvârşească în folosul celor care sunt şi celor care vor veni să se adape din învăţătura Evangheliei.

Efortul ctitoricesc actual al enoriaşilor şi al slujitorilor bisericii este remarcabil. Biserica Mavrodolu a devenit, datorită osârdiei permanente şi competente a parohului, pr. prof. univ. dr. Constantin Onu, şi a celorlalţi slujitori devotaţi întru Hristos, un original spaţiu al credinţei ortodoxe, prin oficierea slujbelor cu transpunere în limbaj mimico-gestual destinate creştinilor surdo-muţi din municipiu, de către părintele paroh şi regretatul pr. Constantin Toma, în Capela «Sf. Grigorie Palama», amenajată în incintă.

O biserică destinată exclusiv copiilor edificată în zona de acces conferă Aşezământului bisericesc de la Mavrodolu aura unui inedit centru de spiritualitate ortodoxă pe plan naţional, asigurându-şi meritoriu, prin „acta non verba !", calitatea disputată anterior de catedrală definitorie a Piteştiului contemporan.

Editarea revistei periodice «Effatta» a contribuit substanţial la răspândirea credinţei strămoşeşti în rândul cititorilor săi.

Important centru de spiritualitate creştină ortodoxă, Biserica Mavrodolu îşi întâmpină reîntinerită credincioşii dornici să se împărtăşească din lumina adevărurilor eterne, propovăduite prin altarele de credinţă ale neamului românesc.

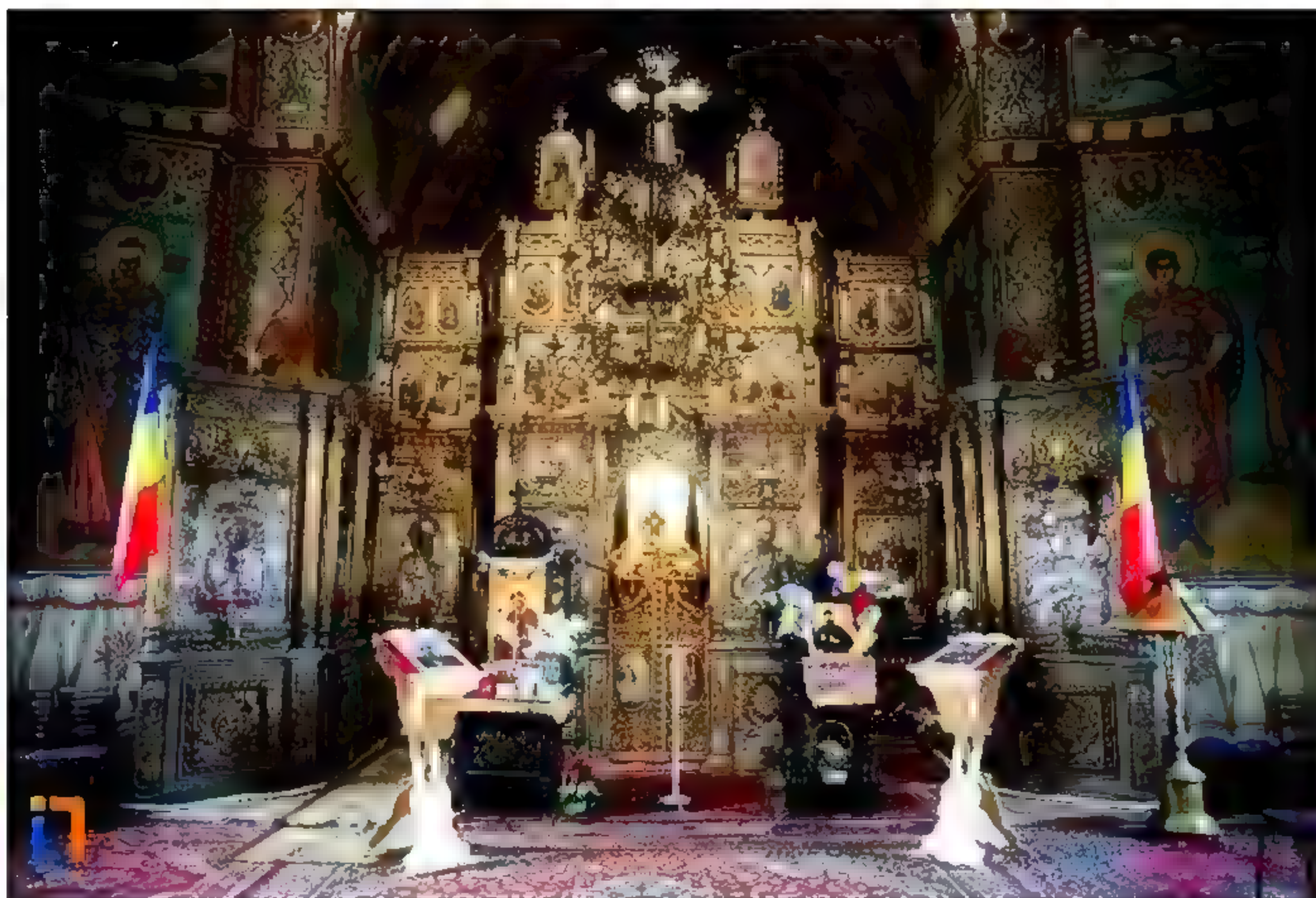
Bibliografie selectivă

Administraţiunea Cassei Bisericii, *Anuar 1909*, Bucureşti, 1909; *** – *Anuarul Eparhiei Argeşului*, Piteşti, 1940; Bălan Constantin – *Inscripţii medievale şi din epoca modernă a României. Judeţul istoric Argeş (sec. XIV-1848)*, Bucureşti, 1994; Bărănescu Constantin – *Condica bisericii Mavrodolu*, în „Păstorul Ortodox", 1934; Bobancu Tatiana – *Album religios. Bisericile din oraşul Piteşti cu un mic istoric*, Piteşti, 1933; Branişte Marin – *Însemnări şi manuscrise din biserica Mavrodolu-Piteşti*, în „Mitropolia Olteniei", XXI (1969), nr. 7-8; Brătulescu V. – *Zugravi de biserici din sec. XVIII-XIX*, în „Glasul Bisericii", 1959; Constantinescu Grigore – *Biserica „Adormirea Maicii Domnului" - Mavrodolu din Piteşti*, în „Lumină lină", an IV [1993], nr. 1; *** – *Eparhia Rîmnicului şi Argeşului, monografie*, Rîmnicu Vîlcea, 1976; Greceanu Eugenia – *Ansamblul urban medieval Piteşti*, Bucureşti, 1982; Ionaşcu Ion – *Catagrafia eparhiei Argeş la 1824*, Bucureşti, 1942; Ionescu Vasile – *Biserica Mavrodolu–Piteşti*, în „Mitropolia Olteniei", VII, 1955, nr. 1-2; Mavrodin Teodor – *Episcopia Argeşului. 1793-1949*, Piteşti, 2005; Onu Constantin, Novac Vasile – *Biserica Mavrodolu*, Piteşti, 2007; Stoicescu Nicolae – *Bibliografia localităţilor şi monumentelor feudale din România. I – Ţara Românească (Muntenia, Oltenia şi Dobrogea), vol. 2: M-Z*, (Craiova), 1970.

IMAGINI

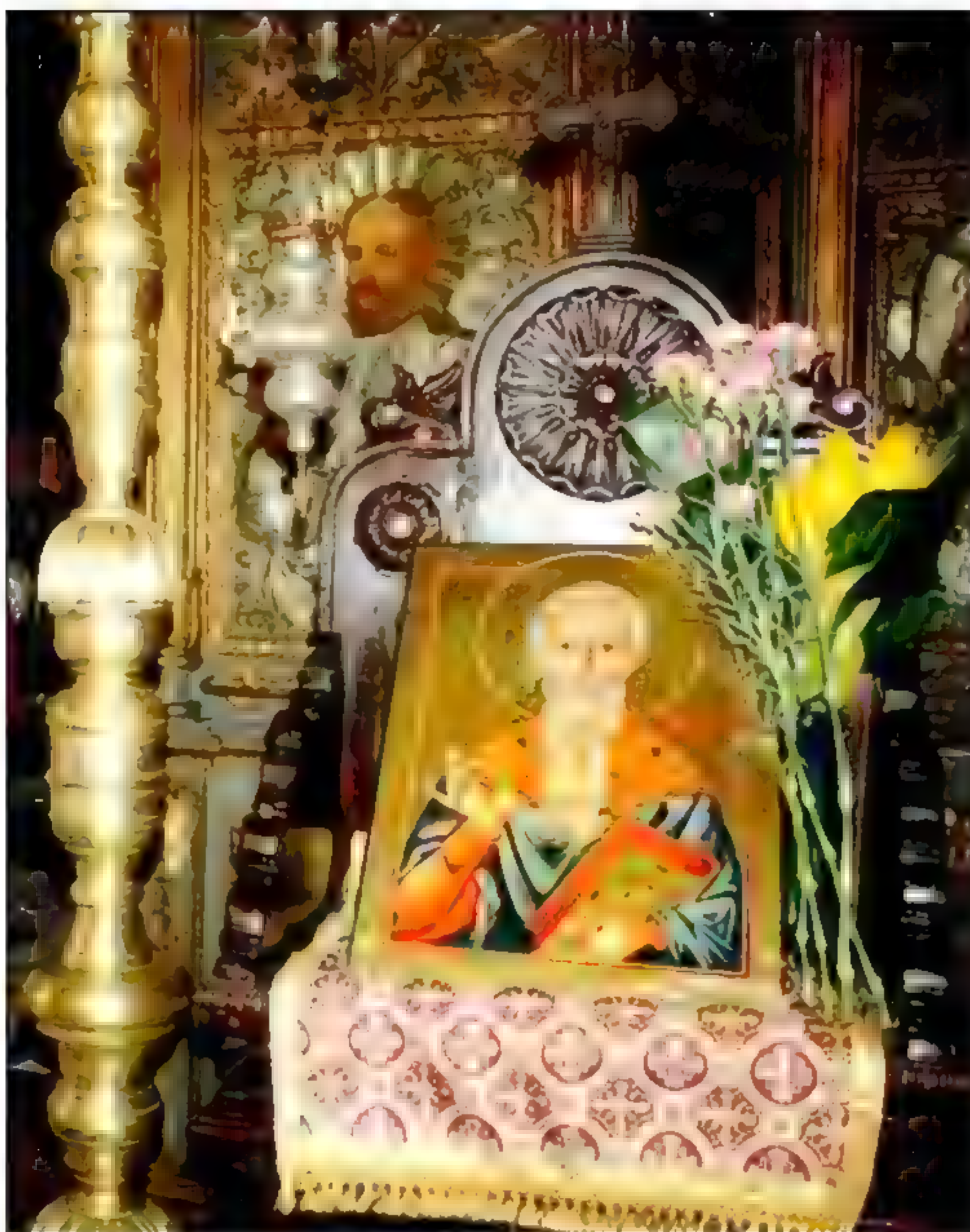

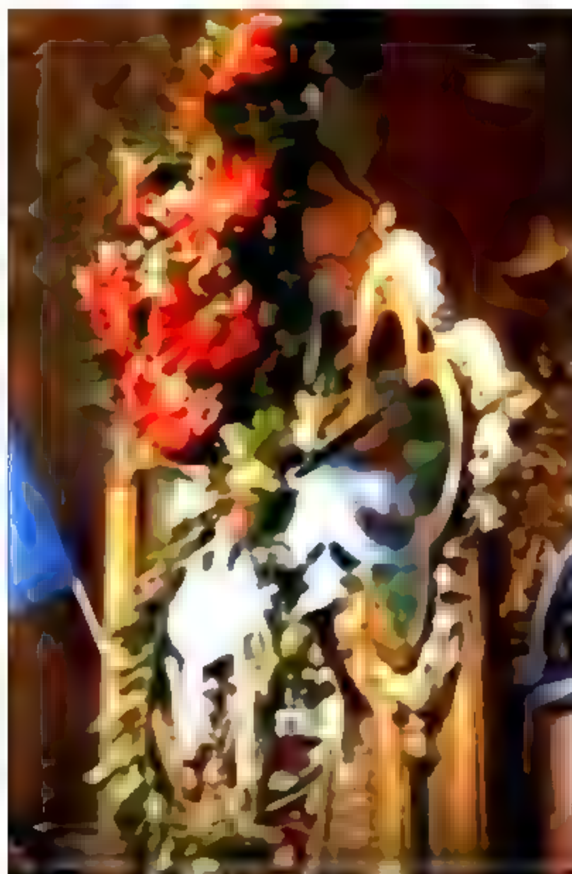

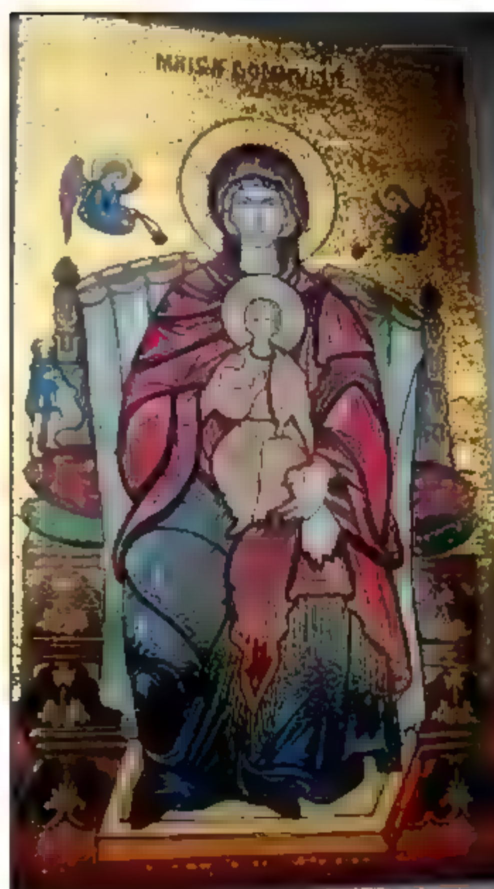

Biserica pentru copii.

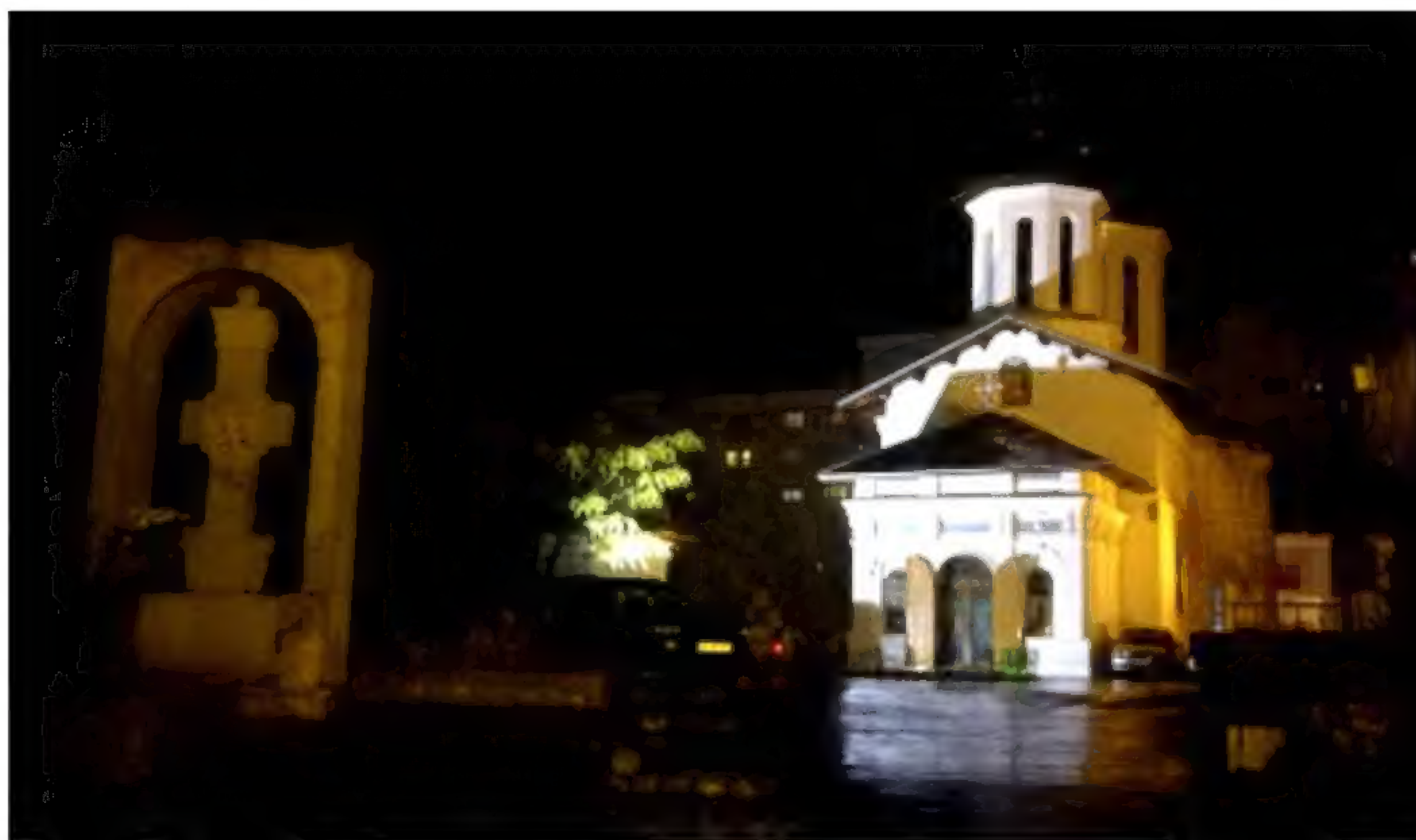

EU SUNT CALEA
ADEVARUL SI
VIATA

Mormântul ctitorului.

Biserica Mavrodolu [1976].

Preot Constantin ONU
Vasile NOVAC
BISERICA MAVRODOLU
Editura DACPRESS
-2007-

DE ACELAŞI AUTOR:

au apărut:

- **Confesiuni literare**, Bucureşti, 2003• 252 p.
- **Destine literare**, Piteşti, 1999• 226 p.
- **Evocări literare**, Piteşti, 2014• 328 p.
- **Solilocvii. Reflecţii lapidare**, Piteşti, 2004• 106 p.
- **Stanţe din circumstanţe. Epigrame**, Piteşti, 2005• 108 p.
- **Rezistenţa armată anticomunistă de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş**, Piteşti, 2006• 264 p.
- **Epopeea Rezistenţei anticomuniste din Poenărei**, Piteşti, 2009• 152 p.
- **Argeşul monumental. Enciclopedie patrimonială**, Piteşti, 2011• 560 p.
- **Argeş. Dicţionar etnocultural**, Piteşti, 2006• 318 p.
- **Monumente memoriale din Argeş.Cruci de piatră**, Piteşti, 1999• 328 p.
- **Ceramica din Argeş-Muscel**, Piteşti, 2001• 230 p.
- **Civilizaţia pietrei areal etnocultural Argeş-Muscel**, Piteşti, 2008• 272 p.
- **Corbi-Muscel. Monografie etnoculturală**, Piteşti, 2006• 176 p.
- **Poenărei-Muscel. Monografie etnoculturală**, Piteşti, 2008• 320 p.
- **Câmpulung-Muscel. Ansamblul medieval-modern**, Piteşti, 2013• 320 p.
- **Curtea de Argeş. Ansamblul medieval-modern**, Piteşti, 2013• 208 p.
- **Piteşti. Ansamblul medieval-modern**, Piteşti, 2013• 280 p.
- **Argeşul artistic**, Piteşti, 2014• 320 p.
- **Portrete-pirogravură-panseuri**, Piteşti, 2014• 180 p.

în colaborare:

- **Glosar arealul etnocultural Argeş-Muscel**, Piteşti, 2013.
- **Argeş. Ghid turistic al judeţului**, Bucureşti, 1978.
- **Argeş. Cartea eroilor**, Piteşti, 1984 – redactor.
- **Mioveni. Paşi În timp**, Piteşti, 2007.
- **Stâlpeni-Argeş-România. Carte de identitate europeană**, Piteşti, 2009.

